

Пэнькы́, мн. Балота. *Тут, за лісам.*

Свіны́е го́ры. Горы. *Як у ліс й́хаты, ко́ло Га́лового болота́ бу́дуть Свіны́е го́ры.*

Сукач́і, мн. 1. Частка сяла. 2. Поле.

Тэ́рэшкоў грудо́к. Балота.

Тэчы́я, ж. Лес. *Ліс ко́ло асфа́льта, я́годы бэ́рэм там.*

Цу́роно́вэ боло́то. Балота. *Там тэ́ж сі́но грэ́блы.*

Ю́зе́фі́нскы го́ры. Горы. *Гэ́то го́ры ко́ло сэ́ла Ю́зе́фіны.*

Ялы́на, ж. Лес. *За Ялы́но́ю – Вовчы́нок.*

Я́мны, мн. Балота. *Боло́то кай Но́вого Дво́ра.*

Як бачна, у мікратапанімічных назвах пераважаюць тыя, якія традыцыйна сустракаюцца ў мікратапаніміі розных паселішчаў Беларусі. Напрыклад, некаторыя мікратапанімы звязаны з земляробчай тэматыкай (Востров, Глынышчэ), іншыя займелі назвы ад раслін і жывёл (Бобры, Бэрэзына, Вовчынок, Волёвы лісок, Горіховэ болото), а некаторыя, як і ў іншых паселішчах, абазначаюць часткі вёскі (Осэлыца), найменні балот (Мох) ці форму аб'екта (Вэлыкэ). Сярод мікратапанімаў вёскі Сташаны сустракаюцца і тыя, што звязаны з надзелямі зямлі (Кунчушнурі), а таксама тыя, дзе ўжываюцца ўласныя імёны гаспадароў тых або іншых надзеляў, хутароў, гор ды ўзвышшаў (Тэрэшкоў грудок, Жыдоўвы горы, Ёвіны горы, Кузьмішын хутор).

Усё гэта сведчыць пра багатую жанравую разнастайнасць мясцовай мікратапаніміі, якую жыхары вёскі Сташаны здолелі захаваць і пранесці праз стагоддзі да сённяшняга дня.

Бібліяграфічны спіс

1. Вярэніч, В. Л. Палескі архіў / В. Л. Вярэніч // пад навук. рэд. Ф. Клімчука, Э. Смукловой, А. Энгелькінг. – Мінск : Выдавец ІП Вараксін, 2009. – 692 с.
2. Клімчук, Ф. Д. Гаворкі Заходняга Палесся : фанетычны нарыс / Ф. Д. Клімчук. – Мінск : Навука і тэхніка, 1983. – 128 с.

ІНТЭРАКТЫЎНАЕ НАВУЧАННЕ ФАНЕТЫЦЫ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ЯК ЗАМЕЖНАЙ

Т. Л. Чахоўская (Мінск, Беларусь)

У сучасным свеце павышэнне агульнай якасці адукацыі вымушае шукаць новыя падыходы да выкладання беларускай мовы як замежнай. Абавязковай умовай паспяховасці сучаснай адукацыі з'яўляецца фарміраванне рознабаковай асобы, здольнай жыць і працаваць у свеце, які пастаянна змяняецца. Методыка навучання мове арыентавана на актыўныя метады і формы навучання, якія забяспечваюць высокі ўзровень вучэбнай дзейнасці іншафонаў. У наш час асноўныя метадычныя навацыі звязаны з інтэрактыўнымі метадамі навучання мове, выкліканыя пераходам ад камунікатыўнага да інтэрактыўнага падыходу. Існуе вострая патрэба ў інфармацыйных або мультымедычных тэхналогіях у інтэрактыўным навучанні беларускай мове як замежнай, паколькі яны дазваляюць не толькі аптымізаваць сам навучальны працэс, але і ахапіць больш шырокую аўдыторыю навучэнцаў. Адным з найбольш перспектыўных напрамкаў камп'ютарызацыі і алічбоўкі сучаснага навучальнага працэсу выступаюць мультымедычныя тэхналогіі. Выкарыстанне мультымедычных сродкаў навучання замежнай мове становіцца ўсё больш актуальным як пры падрыхтоўцы лінгвістаў, так і ў нелінгвістычных ВНУ.

Сучасны навукова-тэхнічны ўзровень прадугледжвае карэнныя змены ў сродках і тэхналогіях, якія выкарыстоўваюцца ў адукацыйным працэсе, і кардынальна новыя падыходы да

вывучэння замежнай мовы ў прафесійных мэтах, заснаваныя на шырокім укараненні інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій. Тэхналогіі дазваляюць павялічыць аб'ём адукацыйнага працэсу з пункту гледжання яго практычнай накіраванасці; яны таксама стымулююць матывацыю навучэнцаў падчас навучання замежнай мове, развіваюць іх інтэлектуальныя і творчыя здольнасці, уменне самастойна атрымліваць новыя веды.

Мэты сучаснай моўнай адукацыі павінны адпавядаць сацыяльным зменам і асабліва тэхналагічным дасягненням. Агульнаеўрапейскія кампетэнцыі валодання мовамі, тэарэтычная платформа якой грунтуецца на кампетэнтнасным падыходзе да навучання, выразна адрозніваюць агульныя кампетэнцыі (веды, уменні і навыкі) і выключна камунікатыўныя моўныя кампетэнцыі. Такім чынам, неабходна акцэнтаваць увагу на камунікатыўныя і агульныя кампетэнцыі навучэнцаў. На нашу думку, дэталёвае апісанне кампетэнцый павінна ўключыць мультымедычную моўную кампетэнцыю, якая вызначае ступень выкарыстання моўнай віртуальнай прасторы краіны, мова якой вывучаецца. Пад мультымедычнай моўнай кампетэнцыяй мы разумеем лёгкую даступнасць розных спосабаў і сродкаў прэзентацыі, успрымання і перадачы інфармацыі з дапамогай сучасных мультымедычных тэхналогій для вырашэння камунікатыўных задач на замежнай мове. Сёння выкладчык беларускай мовы як замежнай павінен эфектыўна інтэграваць у вучэбны працэс афлайн-мультымедыя (лічбавыя падручнікі, электронныя слоўнікі, перакладчыкі), анлайн-мультымедыя (інтэрнэт-рэсурсы, дыстанцыйнае навучанне, мультымедычныя платформы для навучання замежнай мове).

На сучасным этапе ўжо існуе шырокая даследчая база, якая асвятляе найважнейшыя аспекты ўплыву мультымедыя на якасць і эфектыўнасць працэсу анлайн-навучання. Прааналізаваны механізмы перадачы мультымедычнай інфармацыі і яе ўспрымання навучэнцамі, разгледжана спецыфіка іншамоўнай лексікі, асаблівасці засваення новай інфармацыі і шляхі дасягнення эфектыўнага ўзаемадзеяння ў навучанні фанетычным навыкам. Мэтазгодна вылучыць найбольш значныя асаблівасці ўздзеяння мультымедычных тэхналогій на працэс вывучэння беларускай мовы як замежнай у кагнітыўным аспекце: актывізацыя развіцця лагічнага мыслення і ўяўлення, удасканаленне механізмаў індывідуальна-асобаснага ўспрымання; сінэргетычны эфект спалучэння прадстаўленай візуалізацыі інфармацыі і слыхавога ўздзеяння (сінкрэтычны трэнінг); авалоданне камунікатыўнымі навыкамі, натуральнае паглыбленне ў іншамоўныя зносіны, што падаецца асабліва актуальным, паколькі іншафоны пераважна знаходзяцца ў іншамоўным асяроддзі; інтэнсіўнае фарміраванне лінгвістычных уменняў, аўтаматызацыя маўлення і моўных дзеянняў; стымуляванне рэалізацыі творчага патэнцыялу навучэнцаў, эфектыўнае развіццё і авалоданне індывідуальнымі пазнавальнымі і творчымі здольнасцямі шляхам разнастайных спосабаў абмену інфармацыяй у кантэксце выкарыстання мультымедычных сродкаў і тэхналогій.

Такім чынам, улічваючы названыя аргументы, можна зрабіць выснову, што мультымедычныя тэхналогіі істотна паляпшаюць анлайн-навучанне і выводзяць інтэлектуальны працэс валодання замежнай мовай на якасна больш высокі ўзровень. Акрамя таго, анлайн-навучанне, несумненна, мае перавагі перад традыцыйнай адукацыяй. Перш за ўсё, гэта адкрыты доступ (можна вучыцца практычна з любога месца) і гнуткасць самога працэсу навучання. У сферы анлайн-навучання вырашальную ролю адыгрывае не толькі матывацыя навучэнцаў, але і актуальнасць і прывабнасць прапанаваных вучэбных матэрыялаў, прафесійная і дзелавае кампетэнтнасць выкладчыка. На пачатковым этапе цікавасць іншафонаў, як правіла, вельмі высокая, таму, выкладчыкі павінны падтрымліваць гэта шляхам шырокага выкарыстання найноўшых падручнікаў, адпаведных дадатковых матэрыялаў, а таксама сучасных метадык і навучальных платформ, якія актывізуюць узаемадзеянне паміж удзельнікамі адукацыйнага працэсу. У час інтэрнэт-адукацыі дасягненне ўзаемадзеяння пры фарміраванні фанетычных навыкаў становіцца актуальным.

Камп'ютарныя і інтэрнэт-тэхналогіі, якія выкарыстоўваюцца ў працэсе навучання, істотна змянілі вывучэнне замежнай мовы. Яны паскараюць і палягчаюць работу з аўтэнтычнымі

крыніцамі, дазваляюць выкладчыку садзейнічаць самастойнай рабоце навучэнцаў, развіваць іх інтэлектуальны і творчы патэнцыял, стымуляваць вывучэнне мовы, рэалізаваць дыферэнцыраваны падыход да валодання мовай.

Мультымедыйнае праграмнае забеспячэнне, навучальныя платформы і мабільныя дадаткі значна ўзбагачаюць моўную і культурную практыку навучэнцаў. Яны дазваляюць у поўнай меры рэалізаваць прынцып мэтазгоднасці і даступнасці і даюць магчымасць канкрэтнаму навучэнцу скласці індывідуальны адукацыйны маршрут; яны могуць быць асновай для развіцця маўленчых навыкаў і фарміравання моўных навыкаў. Асноўная перавага віртуальнага навучальнага асяроддзя (ВЛА) перад традыцыйнымі метадамі навучання – гэта магчымасць прамога аўдыявізуальнага ўзаемадзеяння, якое дазваляе працаваць над рознымі відамі маўленчай дзейнасці, ствараць камунікатыўныя сітуацыі, аўтаматызаваць моўныя і маўленчыя ўменні і кампетэнцыі, выходзіць самастойную работу, павышаць пазнавальнай актыўнасць, матывацыю і якасці ведаў іншафонаў. Аднак мультымедыйныя рэсурсы не могуць задаволіць усе патрэбы навучэнцаў з-за пэўных абмежаванняў у аб’ёме праграмы, таму мэтазгодна і разумна выкарыстоўваць спецыялізаванае мультымедыйнае праграмнае забеспячэнне, якое развівае пэўныя моўныя навыкі ў залежнасці ад мэты навучання замест універсальных мультымедыйных інструментаў, якія накіраваны на навучанне ўсім моўным аспектам і відам дзейнасці.

Традыцыйна першым этапам навучання замежнай мове з’яўляецца ўступна-фанетычны курс, які ўключае фанетычны матэрыял – знаёміць з гукавымі і рытміка-інтанацыйнымі сродкамі мовы з улікам цяжкасцей для іншафонаў. Фарміруючы фанетычныя навыкі, уступна-фанетычны курс спрыяе развіццю лінгвістычных, сацыяльных, міжкультурных, прагматычных і камунікатыўных кампетэнцый.

Асноўная мэта гэтага курса – фарміраванне слыхавых і артыкуляцыйных навыкаў навучэнцаў, імітаванне развіцця вымаўлення, а таксама стварэнне трывалай асновы для далейшай работы па ўдасканаленні вуснага маўлення – асноўнага кампанента камунікатыўнай кампетэнцыі. Уступна-фанетычны курс уключае практыкаванні, якія засяроджваюцца на істотных адрозненнях паміж вывучаемай і роднай мовамі і дае рэкамендацыі па прадухіленні распаўсюджаных памылак, выкліканых інтэрферэнтным уплывам родных моў навучэнцаў. Вучэбныя практыкаванні прадугледжваюць разнастайныя сацыяльныя формы аўтаномнай работы (франтальную, самастойную, групавую) на занятках і паступова прэзентуюць фанетычны матэрыял. У адпаведнасці з такім падыходам новая фанема ці інтанацыйная мадэль не з’яўляюцца ў папярэдніх практыкаваннях. Такім чынам, іншафоны асвойваюць фанетычны матэрыял у паслядоўным рацыянальным парадку ў межах паступальнага нарастання ўзроўню складанасці.

Сістэма практыкаванняў традыцыйна размяшчаецца ў наступным парадку: а) засяроджванне ўвагі на вывучаемай фанетычнай з’яве; б) кантралюемыя трэніровачныя практыкаванні на развіццё рэцэптыўных і прадуктыўных фанетычных навыкаў (гука- і словаспалучэнняў, інтанацыі); практыкаванні на адпрацоўку мадэляў вымаўлення, пакуль яны не стануць аўтаматычнымі; праца з тэкстам, пытанні і адказы да яго. З самага пачатку навучання моўны матэрыял тэкстаў, зрокавая і слыхавая прэзентацыя, сітуацыйна-арыентаваныя заданні дазваляюць навучэнцам выконваць не толькі моўныя (навучальныя і падрыхтоўчыя), але і маўленчыя (сімулятыўныя камунікатыўныя і чыста камунікатыўныя) практыкаванні, якія развіваюць дыскурсную кампетэнцыю.

У эпоху дыстанцыйнага навучання новыя задачы патрабуюць пераасэнсавання вучэбнага матэрыялу. Выкладчыкі, якія праводзяць уступна-фанетычны курс, сутыкаюцца з неабходнасцю выбару прыдатных анлайн-інструментаў для арганізацыі дыстанцыйнага навучання (навучальныя платформы, мабільныя дадаткі і г. д.), каб падтрымліваць высокую якасць адукацыі і матывацыю навучэнцаў. Выкладчыкі павінны забяспечваць рэгулярную зваротную сувязь, ствараць новую сістэму матывацыі і падтрымкі іншафонаў, прадумаць і арганізаваць метады іх ацэнкі з выкарыстаннем сучасных мультымедыйных сродкаў. У той жа час гэта не павінна закранаць іншамоўную камунікатыўную кампетэнцыю як асноўную задачу навучання мове.

Камп'ютарнае навучанне прапануе пераход ад традыцыйнай мадэлі, арыентаванай на выкладчыка, да новай мадэлі, арыентаванай на навучэнца. Важнымі аспектамі сацыяльнай прысутнасці з'яўляюцца зносіны і ўзаемадзеянне. Педагогі павінны ўлічваць гэтыя два аспекты ў рэальных і анлайн-класах, сінхронных (відэаканферэнцыі) і асінхронных (навучальныя платформы, мабільныя дадаткі) катэгорыях навучання. Сучасныя мультымедычныя платформы могуць забяспечыць інтэрактыўнае навучанне. Аднак яно істотна адрозніваецца ад узаемадзеяння, якое адбываецца ў працэсе непасрэдных зносін паміж выкладчыкам і навучэнцам. У ідэальным выпадку толькі спецыяльна распрацаванае ВНА забяспечвае эфектыўнае дыстанцыйнае вывучэнне беларускай мовы як замежнай. Гэта ВНА павінна ўключаць электронныя адукацыйныя і камунікацыйныя сродкі, якія дазваляюць арганізаваць паўнаватарскае акадэмічнае ўзаемадзеянне суб'ектаў адукацыйнага працэсу, падзеленых прасторай і часам. Інтэрактыўнасць праграмага забеспячэння для вывучэння мовы можа быць асновай для распрацоўкі моўных і маўленчых практыкаванняў і сістэм дзейнасці. Пры гэтым дыстанцыйнае навучанне павінна забяспечваць якасную і колькасную ацэнку прагрэсу ў працэсе дыстанцыйнага навучання. Гэтыя ўмовы неабходны для таго, каб віртуальнае навучальнае асяроддзе магло рэалізаваць свае функцыі, такія як інфармацыйна-навучальная, камунікацыйная, маніторынгавая,

Сярод сучасных навучальных моўных платформ варта вылучыць праграмае забеспячэнне са «схаваным (няяўным)» і «відавочным (яўным)» фанетычнымі кампанентамі. Платформы першага тыпу развіваюць фанетычныя навыкі праз практыкаванні на аўдыяванні рознага ўзроўню складанасці і паўтарэнне фрагментаў замежнай мовы за тым, хто гаворыць. Вырашальны фактар у заахвочванні навучэнцаў падчас іх працы ў віртуальным навучальным асяроддзі залежыць галоўным чынам ад узаемадзеяння «навучэнец-ВНА / ВНА / навучэнец» і зваротнай сувязі, якую дае выкладчык, які дзейнічае як мадэратар. Аднак асаблівасці замежнай мовы як вучэбнай дысцыпліны і псіхалагічныя асаблівасці валодання ёю як сродкам камунікацыі стрымліваюць непасрэдны пераход на агульныя для тэарэтычных дысцыплін мадэлі дыстанцыйнай сістэмы лекцый. Толькі праграмае забеспячэнне з інтэграванымі сістэмамі распазнавання маўлення забяспечвае непасрэдную фанетычную ацэнку інфармацыі. Напрыклад, платформа Moodle дазваляе параўнаць загрузаныя прыклады і правярае правільнасць фанемы / фразы / сінтагмы, якую паўтарае навучэнец. Пры ацэнцы правільнасці вымаўлення некаторыя праграмы маюць такія недахопы, як вузкі дыяпазон ацэнак: або працэнт ад 10 % да 100 %, альбо класіфікацыя «правільна/няправільна».

Катэгорыя платформ з «відавочнымі (яўнымі)» кампанентамі прадстаўлена толькі такім мультымедычным праграмным забеспячэннем, як трэнажоры для замацавання фанетычных навыкаў і навучальныя праграмы з вычарпальнымі сістэматызаванымі тлумачэннямі асаблівасцей і заканамернасцей артыкуляцыі. Неабходнай сістэмай навучання з'яўляецца выкарыстанне такіх камунікацыйных сродкаў, як унутраная электронная пошта і форум, даступных для ўсіх навучэнцаў і пад кіраўніцтвам выкладчыка, што дазваляе карэктаваць навучальную дзейнасць кожнага іншафона. Распрацоўваючы структуру дыстанцыйных курсаў, выкладчыкі павінны аддаваць перавагу тэстам і кантрольным заданням, якія дазваляюць захаваць узаемадзеянне паміж навучэнцам і сістэмай, а не навучэнцам і выкладчыкам, як у традыцыйнай сістэме навучання.

Многія платформы дазваляюць разгарнуць дыстанцыйнае навучанне і адаптаваць уступна-фанетычны курс да патрабаванняў ВНА. Нягледзячы на знешнюю даступнасць, такія сродкі, як Moodle, ATutor, Pias, Diskurs валодаюць унікальнымі дыдактычнымі магчымасцямі і забяспечваюць інтэрактыўны і пашыраны адукацыйны працэс. Спецыфіка кожнай мадэлі працэсу дыстанцыйнага навучання вызначае выбар і структураванне зместу, сродкаў, форм і метадаў навучання. Сістэмы ў асноўным сканцэнтраваны на арганізацыі стабільнага ўзаемадзеяння паміж выкладчыкам і навучэнцамі, забеспячэнне эфектыўнай зваротнай сувязі. Платформы забяспечваюць якасную і колькасную ацэнку ведаў навучэнцаў і дазваляюць эфек-

тыўна арганізаваць навучальны працэс з дапамогай семінараў, вэбінараў, тэстаў, запаўнення электроннага рээстра, інтэграцыі розных аб'ектаў і спасылак на інтэрнэт-рэсурсы ў сістэму заняткаў.

Правёўшы параўнальны аналіз пераваг і недахопаў платформ дыстанцыйнага навучання, мы можам абагульніць наступныя асаблівасці кожнай бясплатнай сістэмы электроннага навучання.

Навучальныя ўстановы, малыя прадпрыемствы і аматары электроннага навучання шырока выкарыстоўваюць Moodle. Гэта магутная сістэма адзінак, якую можна абнавіць да ўзроўню платных SDL з дапамогай гатовых да выкарыстання адзінак. Аднак укараненне і канфігурацыя да гэтага ўзроўню можа заняць даволі працяглы час.

Аматары электроннага навучання ў асноўным выкарыстоўваюць ATutor. Ён вельмі падобны на Moodle, але не такі папулярны. Тым не менш, ATutor мае шмат навучальных блокаў, шырокія магчымасці распрацоўкі і ўбудаваны канструктар.

Plas – гэта навучальная сістэма з інтэрфэйсам, які нагадвае сацыяльную сетку. Галоўная асаблівасць – зручнасць выкарыстання, поўная функцыянальнасць і надзейны рэдактар тэстаў. Сёння многія навучальныя ўстановы па ўсім свеце выкарыстоўваюць гэтую платформу, першапачаткова распрацаваную для ўніверсітэтаў Германіі.

Diskurs – гэта праграмае забеспячэнне з магутным убудаваным канструктарам H5P. Сістэма выканана па мадэлі Freemium: на першым этапе яна бясплатная, але карыстальнікі павінны набываць дадатковыя функцыі і сэрвісы.

Moodle і Zoom з'яўляюцца найбольш прыдатнымі навучальнымі платформамі для анлайн-навучання фанетычным навыкам, у той час як Zoom больш стабільны, аднак Moodle з'яўляецца бясплатным. Многія выкладчыкі ў навучальных установах сутыкаюцца з адсутнасцю універсальных платформ дыстанцыйнага навучання. Месэнджары (Viber, Telegram, WhatsApp), сэрвісы для відэаканферэнцый (Zoom, Skype, Google Meet і інш.) і мабільныя дадаткі (Quizlet, Quizizz, Kahoot!, Padlet, PicVoice і многія іншыя) – гэта простыя, даступныя, і ў той жа час практычныя прылады. Такія інструменты дазволілі паспяхова навучацца ў сінхронным (відэаканферэнцыі) і асінхронным (месэнджары, мабільныя дадаткі) фармаатах, уключаючы ўступна-фанетычны курс з яго асаблівай прыродай, дзе і выкладчык, і навучэнцы працуюць з вусным маўленнем, запісаным на электронныя носыбіты. Неабходнасць пачуць выкладчыка, убачыць яго артыкуляцыю, паўтарыць яе, атрымаць неадкладную зваротную сувязь – важныя ўмовы паспяховасці анлайн-заняткаў. А менавіта фармат відэаканферэнцыі дае такую магчымасць у прамым эфіры, але ў строга абмежаваны час. І даследчыкі не могуць не ўлічваць, што нізкая якасць інтэрнэт-злучэння ўплывае як на гукавы сігнал, так і на візуальны.

На аўдыторных занятках выкладчык падкрэслівае важнасць асінхроннасці з дапамогай розных метадаў (прамыя парады, аглядная дзейнасць, рэфлексія). У самастойнай рабоце на этапах асінхроннага навучання добра сябе зарэкамендаваў анлайн-сэрвіс Padlet: ён мае шырокі спектр функцыянальных магчымасцей і магчымасць загрузкі мультымедычных файлаў, малюнкаў і актыўных спасылак. Padlet дае магчымасць як для самастойнай, так і для сумеснай працы ў сінхронным і асінхронным фармаатах навучання.

Каб засяродзіць увагу на вывучаемай фанетычнай з'яве, выкладчык загружае на платформу неабходныя аўдыяматэрыялы (напрыклад, вучэбныя практыкаванні) і дадае актыўныя спасылкі, доступ да якіх неабходны для навучэнцаў.

Працуючы самастойна, навучэнцы адпрацоўваюць схемы вымаўлення, пакуль яны не стануць аўтаматычнымі, запісваюць іх у аўдыяфармаце і загружаюць на платформу. Такім чынам, і выкладчык, і навучэнцы могуць праслухаць запісы і пакінуць свой водгук (напрыклад, у якасці каментарыяў або пытанняў).

Voki – папулярны інтэрнэт-сэрвіс, які дазваляе ствараць інтэрактыўныя аватары. У межах уступна-фанетычнага курса ён дае магчымасць трэніраваць маўленне (як маналагічнае,

так і дыялагічнае), выконваць практыкаванне «Закончыце фразу...», дае магчымасць адпраўкі гукавых запісаў і атрымання зваротнай сувязі.

Мабільныя праграмы PicVoice і ChatterPix дазваляюць агучваць любую выяву (фота ці малюнак). Прыкладанне Shadow-Pupped Edu мае магчымасць дадаваць ілюстрацыю і подпіс, а простая ў выкарыстанні платформа Flipgrid выкарыстоўваецца для відэарэкламы і дае навучэнцам і выкладчыкам відэаадказы ад 15 да 90 секунд.

Навучэнцы з вялікай цікавасцю выконваюць заданні праз мабільныя дадаткі і інтэрнэт-рэсурсы. Сучасныя мультымедыя павышаюць іх цікавасць да вывучэння беларускай мовы як замежнай, і выкладчыкі могуць падтрымліваць сувязь са сваімі навучэнцамі, забяспечваюць іх зваротную сувязь і падтрымку, ствараючы эфект сацыяльнай прысутнасці, што вельмі важна ў асяроддзі дыстанцыйнага навучання. Акрамя таго, іншафоны высока цэняць бесперапыннасць адукацыйнага працэсу, які забяспечваецца сінхроннымі і асінхроннымі формамі навучання.

Такія магчымасці, як інтэрактыўнасць, аўтаномнасць, шматфункцыянальнасць, забяспечваюць вышэйзгаданыя навучальныя платформы і мабільныя дадаткі вялікім патэнцыялам у навучанні беларускай мове як замежнай. Яны ствараюць асяроддзе для самаразвіцця і самаадукацыі навучэнцаў, падштурхоўваюць іх да адказнасці за працэс навучання, матывуюць іх вучэбную дзейнасць. Акрамя таго, яны ствараюць псіхалагічна бяспечнае асяроддзе для такіх відаў маўленчай дзейнасці, як аўдыяванне і маўленне, фарміруюць фанетычныя навыкі, забяспечваюць бесперапынны працэс вывучэння замежнай мовы ва ўмовах фарсіраванага анлайн-навучання, выходзяць творчыя здольнасці навучэнцаў.

САЦЫЯЛЬНЫ ДЫСКУРС: СТРУКТУРА, СЕМАНТЫКА, ПРАБЛЕМЫ ІНТЭРПРЭТАЦЫІ

Г. К. Чахойскі (Мінск, Беларусь)

Паняцце *дыскурсу* ў сучаснай лінгвістыцы сэнсава набліжаецца да паняцця *тэксту*, аднак пры гэтым падкрэсліваецца дынамічны, характар моўнай камунікацыі. Дыскурс складаецца са сказаў або іх фрагментаў, а змест дыскурсу канцэнтруецца вакол асноўных канцэптаў – топікаў дыскурсу. Лагічны змест асобных сказаў – кампанентаў дыскурсу – традыцыйна называецца прапазіцыямі. Апошнія звязваюцца паміж сабой лагічнымі адносінамі (кан’юнкцыі, дыз’юнкцыі, прычынна-выніковымі і інш.). Аналізуючы дыскурс, інтэрпрэтатар кампануе элементарныя прапазіцыі ў агульнае значэнне, уключае новую інфармацыю ва ўжо атрыманую, вызначае ўнутрытэкставыя сувязі – анафарычныя, семантычныя (сінанімічныя, антанімічныя і інш.), рэферэнцыйныя (аднясенне імёнаў і апісанняў да аб’ектаў рэальнага або ментальнага свету) адносіны, функцыянальную перспектыву (тэму выказвання і тое, што пра яе гаворыцца), суадносіць новую інфармацыю з тэмай дыскурсу, у выніку чаго ліквідуецца (пры неабходнасці) рэферэнтная неадназначнасць, вызначаецца камунікатыўная мэта кожнага сказа і паступова робіцца зразумелай структура і сэнс дыскурсу ў цэлым.

У працэсе такой інтэрпрэтацыі ўзнаўляецца «патэнцыяльны» свет, у якім, паводле прэзумпцыі інтэрпрэтатара, аўтар канструяваў дыскурс і ў якім апісваюцца рэальныя і пажаданыя (няхай і не заўсёды дасягальныя), нерэальныя акалічнасці. У гэтым свеце мы знаходзім характарыстыкі асоб, аб’ектаў, часу, абставін, падзей і інш. Гэты ўяўны свет уключае таксама дадумванне інтэрпрэтатарам (які мае непаўторны жыццёвы вопыт) дэталей і ацэнак, што можа выкарыстаць аўтар дыскурсу, навязваючы свае меркаванні адрасату. Спрабуючы зразумець дыскурс, інтэрпрэтатар часам «перасяляецца» ў свет чужых думак. Вопытны аўтар